

possit esse vel *immediata*, scilicet *intuitiva*, vel *mediata* scilicet *demonstrativa*, quæstio de utraque occurrit (1).

Tota vero hæc quæstio post longas ambages hæc conclusione absolvitur: e sola *cognitione intellectiva* seu ex *evidentia*, sive sit *intuitiva* sive sit *demonstrativa*, nullum omnino dari posse *tenere pro vero tutum* (certitudinem) nec *objectivum* nec *subjectivum*. Quippe non datur 1. nec ex cognitione seu evidentia, quæ ab intuitione sensibili externa procedit; 2. nec ex illa quæ ab intuitione sensibili interna dimanat; 3. nec ex illa quæ exurgit ex intuitione necessariorum inter ideas relationum; 4. nec demum ex illa quæ profluit ex testimonio propriæ conscientiæ circa sui ipsius immediatam existentiam (2). Ratio juxta Hermesium apodictica hujus conclusionis hæc est, quia tametsi in cognitione *directa* illa intelligentia seu evidentia determinet mentem ad *tenendum pro vero*, tamen in cognitione *reflexa*, seu accedente reflexione, *evidentia* illa nunquam nos reddit certos utrum illa *directa* cognitio, sive *objectiva* sive etiam *subjectiva*, necessaria sit. Itaque cum quivis actus *reflexus* cognoscatur per alium actum *reflexum*, daretur progressus actuum reflexorum in *infinitum*, quin unquam ad *necessariam* cognitionem quæ determinaret ad aliquid *tenendum pro vero*, perveniretur.

Hæc pars Hermesiana inquisitionis quæ omnis videtur certitudinis destructiva, est quedam veluti machina ab Hermese contra Kantium admota. Kantius enim posito principio quod nulla detur certa cognitio nisi sit *necessaria*, nulla autem *necessaria*, nisi hæc necessitas *intelligentiæ* percipiatur, *logicam* demonstrationem *a priori* in omnibus exigebat. Hermesius contra cum ex vi *cognitionis* et *intelligentiæ* nihil certi nos tuto tenere posse psychologice se demonstrasse putet, gloriatur se hoc pacto principium *logico-syllogisticum* Kantii suis ipsis armis proflig-

at ex *phantasiæ*; sed quoniam eam statim rejicit, quippe nullam, ut per se patet, certitudinem veram gignere potest, eam partem inquisitionis omittimus. Cf. hic artic. nostrum 2. pag. 56.

(1) Quam nos dicimus *intelligentiam* seu etiam *evidentiam* rei, dicitur ab Hermese *Einsicht*, atque ita alibi eam explicat: « *Einsicht* est ea cognitio qua perspicimus (*einsehen*) rectitudinem, aut non rectitudinem alicujus judicii, estque vel *mediata* vel *immediata*, prout ad *sciendum* illam rectitudinem vel non rectitudinem requiritur aliud *scire* vel non. » p. 150 (nota). Potest illa fortasse ad *claram ac distinctam ideam* Cartesii revocari. Quidquid sit, nos *intelligentiæ* aut *evidentiæ* vocibus eam exprimimus, sic tamen ut sensum Hermesii hic determinemus. Ceterum, ex *immediata intelligentia* nos juxta Hermesium putamus tenere *pro veris* cognitiones *intuitivas* (*Anschauungen*) tum *a posteriori* uti intuitiones *sensus externi* aut *sensus intimi*, tum *a priori*, uti *axiomata* geometrica p. 89. Contra vero ex *mediata intelligentia* putamus tenere *pro veris* theoriam geometricam, et quidquid demonstratione indiget, unde *demonstratio* dicitur *mediam intelligentiæ*, seu *evidentiæ*. Tota porro hæc psychologica divisio ex neo-philosophia Kantiana et Fichtiana desumpta est. Hinc axiomata ipsa geometrica ex *necessitate* non *immediata*, sed tantum *mediata* pro veris haberi deberent. Cf. animadversiones quas fecimus de hac re in artic. nostro secundo.

(2) « Verbo, ait Hermesius (per hanc vitam) nos nequimus tuto admittere uti *realem* ne quidem *existentiam* eorum *immediatæ conscientiæ*, nec nostrum *necessarium scire et cogitare* de illa » ibid. p. 140. Si quis avert cognoscere totum processum quo Hermesius ad hanc conclusionem devenit, consulat artic. nostrum secundum de Hermesii philosophia.

gasse (1). Verum hic plura contra Hermesium occurrunt.

1. Ille idem qui principium Kantii *logicam* demonstrationem in omnibus quærentis refellit, in hujus principii laqueos se conjicit; quippe omnia reapse *logice demonstrare* vult, factum ipsum *immediatum* conscientiæ, ipsam actualitatem nostri *Ego*, ut melius ex insequentibus constabit.

2. Hinc procedit contra Kantium semper *problematicæ*, nimirum supponendo *factum immediatum* conscientiæ, sed nunquam admittendo ejus realitatem sive *objectivam* sive *subjectivam*; quinimo in dubium identidem revocando, ut suæ universali dubitationi semper adhæreat (2).

3. Kantianus posset in Hermesium facile regerere: si tuum argumentum quo probas ex *intelligentia* et *cognitione* non dari ullam certitudinem, validum sit, jam hoc ipso probatur aliquid certi posse e sola *intelligentia* et *cognitione* probari (3).

4. At quod caput est, Hermesius 1. inutilem plane operam in Kantium suscepit (4): etenim principium

(1) Hinc Hermesius certitudinem rerum etiam geometricarum, quatenus ex extrinseca illarum *evidentia* provenit, eliminat, easque nullum *objectivum valorem* habere, sed tantum *purum ac subjectivum cogitare necessarium* esse statuit. Ita vero se putat causam christianæ theologiæ contra Kantium plane vindicasse: siquidem ipse ait, si certitudo ex sola vi *intelligentiæ rei* haberi non potest nec in metaphysicis, nec in mathematicis ipsis rebus, nil habet theologiæ unde illis cedere debeat, si hanc certitudinem assequi non potest. Sed vide art. nostrum secundum citat.

(2) Absurdum certe est disputare philosophicæ vel dubitando de veracitate testimonii *immediatæ conscientiæ*, vel illam tantum *problematicæ* supponendo: quidquid enim ratioinando effeceris, cujusnam valoris erit, nisi *dubii* aut *problematici* quale est testimonium unde illud deducis? Hic aptari potest illud præclarum Augustini: « An aliter scires te habere rationem, nisi id ratione perciperes? » *De lib. arb. lib. II. c. 58.*

(3) Hanc instantiam eludere vellet Hermesius, dum p. 154. fatetur hanc ipsam demonstrationem suam nullum prorsus habere valorem *objectivum*, sed tamen per ipsam valere debere, qui (uti Kantiani) admittunt *tenere pro vero* certum ac firmum ex *intelligentia* (*Einsicht*). Sed isti iidem ipsi urgebunt semper quo jure tu potes evterere certitudinem *intelligentiæ*, nisi ex *intelligentia*. Et si revera efficit quod contendis, ergo aliquid certi *intelligentia* per se necessario deprehendit.

(4) Fatetur candidè ipse Baltzer Hermesium in tota hac parte inquisitionis suæ oleum et operam perdidisse. « Hoc potest sufficere ad patefaciendam *primam Kantianam reliquam* in Hermese manentem: ex ea quippe adactus fuit ad *criticas* inquisitiones, quas ipse ceterum ex via puri facti paucis paginis absolvere potuisset » loc. cit. pag. 122. « Cum igitur Hermesius admissa suppositione Kantiana se confert ad refutandam Kantianam philosophiam *ope proprii hujus* (philosophiæ) *principii*, fuit hoc, si rei substantiam spectes, labor inutilis et parum meritorius... ac eo minus meritorius quod iste ipse secundus articulus, modo non adeo explicatu facilis, talem subit interrelationem ac si Hermesius vellet ibi ad exitum perducere *suam ipsius philosophiam*, dum tamen ipse tantum intendit rehellere principium Kantii. » Ita Baltzerius p. 161., ac inter cæteros qui ita Hermesium interpretati sunt, me etiam ibi recenset in meo secundo articulo Anti-Hermesiano. Ego vero Baltzerio, quoniam ipse sincero procedit animo, reponam non me quidem fugisse, Hermesium in ea parte inquisitionis suæ, dum *tenere pro vero* necessarium ex vi *intelligentiæ* (*Einsicht*) adeo acriter impugnat, Kantium impugnare velle. Id apertis verbis tradidi non uno in loco; ac scriptum meum ita absolvi debet ut monerem lectores, Hermesium post illud *opus destructionis*, ad *ædificium philosophicum construendum* demum accedere. Igitur omnes animadversiones meæ eo tantum spectabant ut ostenderem Hermesium, quo Kantium profligaret, ut ostenderem Hermesium, quo Kantium profligantem progressum esse *intelligentiæ ac evidentiæ* *vim* profligandam progressum esse

rationalisticum Kantii satis per se concedit, dum ostenditur Kantium ipsum ex facto *immediato* conscientiæ tanquam indubitato profectum esse, atque super hoc totum suum systema *formalisismi* superstruxisse: unde ipse etiam convincitur aliquid *rationaliter* ac *rationaliter* admisisse, etiam sine *rationali* demonstratione (1). 2. Non tam Kantium refutavit, quam scepticismum juvare videtur Hermesius. Ex eo enim quod falsissimum sit principium Kantii nil certi nisi per logicam demonstrationem *a priori* admittentis, non sequitur non dari ullam *necessariam* cognitionem ex *cujus intelligentia* per se animus tutissime ad verum determinetur. Cum enim *evidentia* immediate fulget, cum animus *ultimam* rationem propositionis pervidet, cum in factis internis *immediatis*, in ipso perceptionis facto cognoscit rem aliter se habere non posse (quippe dum sentit aut percipit animus fieri nequit ut non sentiat, aut non percipiat), habetur certe *necessaria* cognitio metaphysica, sive absolute et *a priori*, sive hypotheticæ et *a posteriori*, sed quæ firmissimam ac rationabilem, nullo autem modo mere *cæcam* ac *subjectivam* certitudinem de veritate reigignit (2). Quærere vero in actibus reflexis perpetuo ulteriorem rationem illius ipsius rationis in qua mens immediate *veritatem* intuetur, seu quærere *rationem eorum quorum non est ratio*, hoc humani intellectus et rationis non est, sed delirantis ingenii. E contra Hermesius, dum ad alterum extremum deflectit, dum ex ipsa *intelligentiæ*, ex ipsa *evidentiæ* vi suum *tenere pro vero* tutum exurgere nunquam posse, nequidem de testimonio immediato conscientiæ, contendit, quo alio poterit certitudinem omnem, nisi in *ære* quodam ac *subjectivo* facto, seu *fide* invenire, quo nil scepticismi opportunius? Rem porro ita esse inquisitionis Hermesianæ progressio ostendit.

Profligata quoad certitudinem, seu *tenere pro vero*

id quod et nunc iterum affirmo ac enucleatus declaro. Scio ne hoc quidem Baltzerio aridè posse, quippe qui in *necessitate credendi*, seu in *necessaria fide* omne criterium veræ certitudinis reponit: sed illa *fides* aut *ex* *h* *sa* *evidentiæ* rei oritur, et tunc saltem esset *improprietatis* loquendi (vide *Prænotand. n. 28* seqq.): aut est *cæca* et *subjectiva*, et illam plane rejicimus.

(1) Rem quoad Kantium egregie jam annotarat Galluppius: « Kant explicitamente non ammette l'*aliquid inconcussum*, poichè egli pretende che la sua critica sia una scienza assolutamente *a priori*; ora non sarebbe tale se ella partisse dai dati sperimentali della coscienza, ma essendo intrinsecamente impossibile di filosofare, senza ammettere il fatto della coscienza, egli implicitamente ammette l'*aliquid inconcussum*, poichè questo filosofo non ha alcun timore delle contraddizioni. » *Lettere filosofiche*, etc. pag. 296.

(2) Necessitas quippe illa oritur ex *immediato intuitu* veritatis; nec aliud quam ipsa *cognitio veritatis* potest humanam mentem *necessario* ad assensum determinare. » Præclare id declarat Gerdius: « Quando è lo spirito consapevole a se stesso della evidenza con cui conosce una verità, egli non può non dirsi a se stesso riflettendo, che la cosa è realmente quale egli la vede, poichè non si può conoscere intuitivamente ciò che non è. Laonde, riguardo a quel particolare oggetto si acquieta perfettamente la voglia che ha lo spirito di sapere; voglia che nasce dalla inclinazione che le spinge a rintracciare il vero, finchè l'*ab* *scoperto*, che vale a dire, finchè gli rimane qualche cosa da conoscere... La conoscenza è dunque la norma naturale del giudizio: cioè la conoscenza è ciò che naturalmente determina il giudizio. » *Dell'origine del senso morale*. p. 278. tom. 2. opp. Rom.

tutum omni *cognitionis* ac *intelligentiæ* vi, aggreditur Hermesius alteram inquisitionis partem, an scilicet ea certitudo detur ex *necessitate* saltem *immediata*, e subjecti nempe et prædicati eorumque nexus mero conceptu, sine ulla cognitione aut judicio de nexus ejusmodi veritate, ita tamen ut etiam in actibus reflexis talis *persuasio perseveret* (1). Annotat hic porro quæstionem hanc, post philosophicam Kantii crisi, versari totam circa principium *rationis sufficientis* (2), unde inquirendum an istud talem certitudinem veram ex *necessitate immediata* progignat (3). Quærir ergo Hermesius in hoc principio: « omne quod existit debet habere *fundamentum* unde sit. » 1. *quid* cogitemus; 2. *quomodo* cogitemus (*Intr. Phil. p. 155*). Detegit porro quod hæc mentis functio qua cogitur, *fundamentum* seu *ratio sufficiens* alicujus entis percepti non pertinet ad *intellectum*, quia jam supponit hanc facultatem suam intelligendi actum plene *implevisse*, et illi *supervenit* ad hoc ut ens perceptum *reale* reddatur, ac *tutum* contra *negationem* realitatis (4). Ergo ea functio pertinet ad aliam plane diversam facultatem, nempe *rationem* cujus propria est *synthetica* operatio *fundandi* seu *stabilendi* (5). Hinc ratio cogit

(1) Hoc efformat objectum *articuli tertii intr. Phil. p. 143.* et seqq.

(2) Germanice *Der Satz von Grund*, seu *principium fundamenti*, quod continet in se, juxta Hermesium, vlti principia *subordinata*, tum principium *substantiæ*, tum principium *causæ efficientis*. Hinc nos pro *ratione sufficienti* usurpabimus quandoque vocem *fundamenti* (*Grund*).

(3) Annotat Hermesius, quod ante Kantianam instaurationem etiam alia principia, uti illa *identitatis*, *contradictionis*, *exclusi medi*, *communiter existebantur* nec determinare ex *immediata* necessitate ad ea pro veris habenda tum in cognitione *directa*, tum in *reflexa*. Ast post Kantium non amplius ea philosophice spectari nisi veluti *meras leges cogitandi*: hinc, ait Hermesius, eos qui adhuc illa appellant *principia formalia veritatis* verbis habere: quia « principium *formaliter verum* non est nisi *recta cogitatio* sine ullo respectu ad *veritatem*, ac principium *realitatis formalis* nil nisi *lex cogitandi* » loc. cit. p. 150. Ex quo patet hæc *rationis principia* nullum valorem *objectivum* juxta Hermesium habere: de quo alibi. Tantum de *principio causali*, pergit Hermesius, est adhuc quæstio inter *realistas*, qui valorem illi *objectivum* ac *realem* tribuunt, et *idealistas*, uti Kant et Fichte, qui etiam illud inter *formalia principia* seu inter *meras leges cogitandi* *subjectivas* amandant. Ergo de hoc tantum, concludit, potest hic quæstio institui. ib. p. 151.

(4) Hæc nova igitur cognitio non est ullus actus *intellectus* (*des Verstandes*), quia nil in ea *intelligitur*, nec etiam ullus *intelligentiæ* actus per illam procuratur aut promovetur: sed ea præsupponit *intelligere* et quidquid pertinet ad illud veluti *completum* (*vollbracht*), et supervenit tunc ejusmodi *actui cognoscendi completo* veluti novus omnino ac ab eo diversus cognoscendi actus, ad hoc ut *ens* seu *objectum* in primo actu jam cognitum reddatur *subsistens*, ac *tutus fiat a non-esse*, uno verbo, ut *fundatum* sit (*damit es begründet werde*). » loc. cit. pag. 154.

(5) *Ratio* seu *facultas fundandi* est *Verunft* « *Ratio*, ait Hermes, est facultas *absolute* distincta ab *intellectu*, etsi cum isto adhuc a tam magnis philosophis ætatis nostræ quoad *substantiam* (*dem Wesen nach*) fuerit identificata. » p. 153. Licet porro *aliqua distinctio* inter has facultates admitti possit, ut alibi diximus, an hæc tamen *substantialis* distinctio, in ipsa illarum *essentia* posita, detur, sanctoribus philosophis judicanam relinquimus. Ceterum *functionem rationis* dum *enti fundamentum superaddit* (*hinzuaddirt*) esse *syntheticam* juxta Hermesium, evidens est ex ipsis terminis. Baltzer Hermesium explens plane *syntheticam* vocat loc. cit. pag. 225. Hinc Hermesius hoc sensu *actum cogitandi* rationis vocat *creativum* (*das schöpferische Denken*) l. c. p. 157., quia nempe *a priori* ex suo *fundo* educit *fundamentum* illud (*Grund*) scilicet conceptum *realis* substantiæ aut *realis* causæ, quo *fundat*, *stabilis*, ac *reale* reddit objectum seu *ens illud* necessario perceptum

diverso omnino modo ac intellectus. Iste *analytice ac logice*, illa *synthetice*. Iste intelligit et plene quidem intelligit, illa nihil intelligit et tamen *fundat* ens ut vere sit. Iste cogitat necessario objectum aliquod: illa necessario cogitat *fundamentum a priori, superaddendum* objecto quod cogitat intellectus. Quid vero compellit rationem ad illud fundamentum cogitandum? Est necessitas naturæ rationis quæ ut admittat aliquid existere, debet posse cogitare *quomodo illud esse queat*. Hoc vero non est *cogitare logicum*; est *comprehendere*, ex quo sequitur rationem ad id impelli ex necessitate *comprehendendi*, ac proinde ratio definiri etiam potest *comprehendendi facultas* (1). Ast hic porro detegitur, rationem tunc solum astringi ad fundamentum cogitandum si prius admittat *ens*, necessario cogitatum ab intellectu, esse jam *reale*. Ergo necessitas rationis est tantum *conditionata et mediata*: id est pendet a prævio iudicio rationis *tenendi* seu *admittendi* aliquid *pro vero ac reali*. Posito hoc, jam ratio non modo cogitat *necessario fundamentum* superaddendum objecto, sed hoc *fundamentum ipsum pro vero ac reali tenet* (2). Itaque Hermesius rejicit quod principium rationis *sufficientis* determinet ad *tenendum pro vero* ex necessitate *immediata*. Nihil igitur adhuc, concludit Hermesius, circa objectum præcipuum inquisitionis, nempe certitudinem de *objectiva* veritate, effectum est. Quippe ratio nil potest efficere nisi jam admittatur *realiter* esse quod cogitatur existere. Quid ergo restat? Hoc unum: quod nempe in nobis determinatio ad *tenendum pro vero ac reali* existat jam *ante reflexionem*, atque ita ut post reflexionem, per quoscumque actus *reflexos irrevocabilis* omnino maneat (3). Hæc est unica conditio a qua exitus totius pendet inquisitionis: in eam ergo in quarto distincto articulo toto animo incumbit

ab intellectu, quod secus in mero *formalis cogitationis* statu maneret.

(1) «Ratio, ait ipse, debet cogitare posse, quomodo illud (ens) esse possit. Patet, hoc non significare ullam *logicam cogitationem*. (Et quam altunde, prosequitur Hermesius, posset hæc fieri possibilis per superadditam cogitationem alicujus *fundamenti*? Aliquid *logice* non est cogitabile solum propterea quia continet in se contradictionem, et *logice* cogitabile fit per *meram remotionem contradictionis*). Significat ergo *intime perspicere* (*einschauen*) *comprehendere* (*begreifen*)» i. cit. pag. 161. 162. Hic iterum Hermesius excludit quod ratio, adhibendo principium *causale, analyticæ* iudicet: sed interim animadvertit *contradictionem* Hermesii, quam inferius melius patefaciemus. Ratio debet *intime perspicere* juxta Hermesium quomodo *possibilis* res sit, et *possibilem* non iudicaret nisi haberet *rationem seu causam sufficientem unde sit*. Ergo ratio hoc iudicium efformat ex principio ipso *contradictionis*, ergo per *remotionem contradictionis*, ergo *logice et analyticæ a priori* quamvis *realiter*. Cf. *Prænot.* n. 53. (nota).

(2) *Intr. phil.* p. 178. seqq. Semper insistit Hermesius in hac distinctione inter *necessarium cogitare* et *necessarium tenere*. Ast hic posset urgeri adversus illum: si ratio *tenet pro vero et reali* fundamentum quod ipsa *necessario cogitat*, estne hoc ob aliud *fundamentum*? Et hoc aliud estne iterum propter aliud *ulterius*? Atque ita in infinitum. Quod si affirmet rationem *tenere pro vero ac reali* illud *fundamentum* per se, quia scilicet *comprehendit, perspicit intime* (*einsieht*) illud *fundamentum* esse *intrinsece necessarium*; ergo, aliquis concluderet, datur *tenere pro vero* id est *persuasio* tuta ex vi *perspicentis*, seu *evidentiæ* rei (*aus Einsicht*), quod Hermesius omnino negat.

(3) *Loc. cit.* pag. 181.

Hermesius, realitatem aliquam, sicuti dari potest, tandem arripere cupiens (1).

Quoties, sic ille fere argumentatur, videre mihi videor aliquid *necessario cognoscere* sive *immediate* sit sive *mediate*, me ipsum in sensu intimo *persuasum* invenio de realitate objecti; dum e contra si *cognitio necessaria* non est, sed aut a phantasia aut a voluntate dimanat, *cognitionem* utique invenio, ast *persuasionem* illam non item (2). Hæc porro *ante reflexionem omnem* mihi indita est, quippe cum illo conscientie actu quo *primum cognosco me cognoscere*, jam simul conscientiam habeo me *persuasum* esse de objecti cogniti realitate. Ergo est *necessarium tenere* sive *persuasum*, non autem *sic volita admissio*. At enim, instat Hermesius, num ego debeo tantum *scire et cogitare* me habere ante quemcumque actum *reflexum* illam *persuasionem*, aut *revera necessariam persuasionem* habeo illam habendi (3)? Nam si primum esset, jam ego in secundo actu conscientie haud amplius determinarer, ad illam primitivam *persuasionem* uti *existentem* habendam, sed illam uti *mere phenomenice* spectare possem, ac nihil proinde nacti fuissetis. At enim in secundo illo actu conscientie non ego *scio* tantum et *cogito* necessario existentiam illius *persuasionis*, sed invenio simul in me conjunctam novam *persuasionem de realitate* ejus quod *scio et cogito*. Et sic actus iterando invenio semper *persuasionem de persuasionem*, quod mihi ante quemcumque actum reflexionis *persuasio* de realitate objecti data fuerit, idque in infinitum (4). Ergo jam sumus *circulum necessariæ cogitationis* emensi, et sumus *necessariæ persuasionis* campum assecuti.

Verum *persuasio* ista qua objectum habeo *pro reali* est *mere subjectiva*, et ceteræ *successivæ persuasiones reflexæ* circa illam usque in infinitum non sunt nisi *subjectivæ*; quinam ergo certitudinem de *existentia objectiva* dare queant (5)? Fateor, reponit Hermesius, sed quid inde? Num alia potest ab homine aut queri, aut obtineri, quam *maxima certitudo subjectiva de realitate* objecti? Amplius homini datum non est, imo plane esset repugnans. Inde vero non sequitur *necessarium illud tenere* (*persuasionem*) nullam majorem certitudinem dare quam det *necessaria tantum scientia, cognitio, aut cogitatio* rei: quippe cum *necessaria cognitione* stat adhuc *possibilitas tenendi contrarium*: at cum *necessario illo tenere* nequaquam. Et quamvis denegare haud valeam *possibilitatem quod aliter in se*

(1) *Loc. cit.* pag. 184.

(2) Semper germanice est *Fürw. firhalten* seu *tenere pro vero*. Nos tamen ne semper hybridis his vocibus utamur, quandoque claritatis ergo dicimus *persuasionem*, quæ idem fere significare videtur.

(3) *Loc. cit.* pag. 187.

(4) *Loc. cit.* pag. 188, 189. Quod ego transfero *persuasionem de persuasionem* est apud Hermesium *das Halten des Haltens*, seu *tenere de tenere*, nimirum iterum iterum actuum reflexorum circa primum *tenere* directum. Verbo, tota rationalis certitudo juxta Hermesium circa *objectivam* realitatem illius *directæ persuasionis* est in hoc progressu posita: *teneo quia teneo*, et sic in infinitum. Baltzerius hic loci vitio dat Hermesio quod *formale* cum *reali, subjectivum* cum *objectivo* confuderit *loc. cit.* p. 240. et seqq.

(5) Hoc sibi objicit Hermesius ipse pag. 189. et seqq.

res se habeat, imo quod ipsum meum *tenere* seu *persuasio non nisi apparens* sit, tamen ego illam et istud *pro reali omnino tenere* cogor, et hoc debet sufficere (1).

Estne igitur confecta inquisitio? Minime, subdit Hermesius: nil aliud haecenus nacti sumus quam *persuasionem reflexam* quod nos habuerimus ante reflexionem *persuasionem directam de realitate* rei perceptæ. Sed num necessitatem habemus in *reflexionis statu* agnoscendi quod illa *directa persuasio* fuerit *revera necessaria*, seu *vera ac realis*, aut non potius a *phantasia* aut a *voluntatis arbitrio* promanans? Uno verbo estne illa *directa persuasio* per actum *reflexum revocabilis* aut *irrevocabilis*? Hæc erat altera pars inquisitionis, qua infecta, nil esset factum omnino. Igitur ad ultimum inquisitionis stadium devenimus, a quo nimirum pendet utrum meta attingi tandem possit necne (2). Ita porro rem ad syllogismum revocando, conficit Hermesius. *Major*: ad hoc ut in reflexione possimus illam *persuasionem de realitate* objecti revocare, opus est *inquirere in nobis fundamentum seu causam* illius, ac *expendere* utrum *revera* nos adstringat ad ita *tenendum*, aut utrum *mere phenomenice* necessitas illa fuerit, sic ut nos huic apparentiæ ante reflexionem ex mero defectu cognitionis nosmetipsos tradiderimus (3). *Minor*: atqui non possumus in nobis hoc *fundamentum seu causam* invenire ac *expendere* nisi *fidentes* *immediatæ conscientie nostræ*: id quod *nullo modo fieri* potest, siquidem probavimus *dictamen immediatæ conscientie* ante quamvis aliam *persuasionem*, non posse *certum* esse, ac proinde ne *persuasionem* quidem de hoc *dictamine* tutam esse posse (4). *Consequentia*: ergo ne quidem possumus *valido modo* sive *invenire*, sive *expendere in actibus reflexis fundamentum seu causam* persuasionis illius quæ nobis ante reflexionem data est: ac proinde ea *persuasio* manet certe *irrevocabilis*. Quod erat demonstrandum.

Ita demum sibi gratulatur Hermesius se basin me-

(1) Nimis interest afferre verba ipsa Hermesii: «Cum ego, scribit in *Intr. philosoph.* p. 191. et 192., aliquid debeo *tenere* (habere pro vero) non possum tunc certe denegare *possibilitatem quod res se habeat in se aliter ab eo quam ego eam teneo*: atamen ego non habeo *possibilitatem tenendi*, quod res aliter sit, aut *possibilitatem ipsam non tenendi* quod ita sit. Eo autem modo quo ego illam *tenere* debeo, *idcirco* illa mihi est, et *talis* debet pro me manere quousque illam ego debeo habere *pro tali*, quidquid deum res esse possit in semetipsa. Hoc vero non contingit circa *cognoscere necessarium*. — Istud ipsum necessarium *tenere* (*persuasio*) potest utique in se esse *merum phenomenon* (*Schein*): nos non possumus oppositum demonstrare, aut cognoscere: sed quævis oppositio cognitio æquivaleret non-cognitioni, et illud unice quod supra non-cognitionem se extollere posset, esset *necessarium tenere* de re cognita in illa: et hoc nobis datum est.» Jam prius p. 147. dixerat: «Utrumque sit in se *verum* aut *falsum* id quod ego *pro vero* debeo *tenere*, si ego invenio quod ego illud *pro vero* debeo *tenere*, atque aliter nequeo, tunc est et *manet verum* pro me.»

(2) *Loc. cit.* pag. 192. § 36.

(3) Undenam *major* hæc constat Hermesio, nisi ex testimonio *immediatæ conscientie*? Ergo fidem, *implicitæ* scilicet, ejus veritati habet.

(4) In hac *minor* iterum *subtrahit* Hermesius fidem omnem jam *implicitè* præstitam *immediatæ conscientie*; et *consequentia ipsa* ex vi tantum hujus *negationis* deducitur.

laphysicæ invenisse: primam scilicet realitatem ac primam veritatem nempe: *Realitas rei cujus immediatam conscientiam habemus; et veritas dictaminis immediatæ conscientie testantis id quod in nobis est* (1).

Habes, optime lector, totam hujus inquisitionis summam: nunc ex plurimis quæ animadverti in illam possent, pauca hæc accipe.

I. Argumentum postremo allatum cui tota innititur machina duplici vitio laborat. I. Primum hic Hermesius, qui *psychologica* investigatione, non *logica* demonstratione, uti Kantius, procedere proficitur, in ipsum principium Kantii palam incidit, dum *demonstratione* syllogistica probare contendit factum ipsum de *irrevocabilitate reflexæ persuasionis directæ* immediatæ conscientie. 2. Quod magis est; circumagitur aperte in *diallelo*, seu *vera petitione principii* (2). *Major* mittitur *veracitati* conscientie immediatæ; *minor* et *consequentia* fundantur in eo quod nulla potest *tuta fides* huic ipsi testimonio haberi. Argumentum præterea eo recidit: nos debere *fidere* *immediatæ conscientie* *directe* percipienti, ac *persuasionem* habenti de *realitate* *objectiva* ex hac *proprie* ratione, quia *reflexe* non possumus ullo pacto *fidere* *immediatæ ipsi conscientie*. Quisquis porro totum Hermesii processum rimetur, videbit eum in perpetuo circulo versari, dum nunc testimonium immediatum conscientie *problematica* sumit, ut *ambiguum* vel *gratuitum*, nunc *sceptice* ut *fallax*, nunc *dogmaticæ* ut *irrevocabile* et *infallibile*.

(1) *Intr. Phil.* pag. 198.

(2) Ut res luculentius pateat adsciscimus hic testimonium ipsius Baltzeri, qui de hac petitione principii fuse agit in § 64. op. cit. ubi scribit: «Si vir veluti Hermesius, qui utpote empiricus psychologus *circulos vitiosos* in philosophicis principiis systematum Kantii et Fichteii detexerat, ac ita suam psychologiam viam primus straverat, si talis vir nihilominus in principio fundamentalis sui proprii systematis... philosophice constabillendo in *petitionem principii* probatur; potest inde colligi quam *proditorius* esset *labirynthus* ille in quo Germanorum mens debebat *præcipuum saliens* philosophiæ invenire, posteaquam ipsa perdidisset filum arriadæum empiricæ psychologice, atque inter ambages *logici arbitrii* se oberrare sivistet.»

Ita vero pressius ad rem p. 252: «Eodem prorsus pacto, inquit, *persuasio illa de persuasionem* (*das Halten des Haltens*) ab Hermesio declarata, non est nisi *phenomenica*, nimirum *revera*, id quod Hermesius obfursive in eo illam *illusionem* non vidit. — Postquam ergo ita ostendisset Hermesius illam *persuasionem de persuasionem* veluti (*supposititè*) *realem*, procedit ad questionem de *irrevocabilitate reflexæ*, atque hic *infidelis* evadit *principio suo psychologico*, et *necessitate impulsus* iterum in *logicam demonstrandi methodum* Kantianam præcipitat. Erat quippe ipsi impossibile illam *persuasionem de persuasionem* in interiori *immediatæ conscientie*, veluti *irrevocabilem* invenire, quando hujus conscientie *certitudo* (seu *veracitas*) adhuc ipsi *problematica* erat; hinc *volens nolens* debuit querere illam *irrevocabilitatem* ope alienius *argumenti*, id quod fieri non poterat quin recurreret ad *principium causale*. Atamen *argumentum* ipsam ope illius principii poterat vicissim tantum institui *per immediatam internam conscientiam* quæ illud comitatur; ac proinde, cum istius (*conscientie*) *veracitas* nondum *stabilita* esset, solum uti *argumentatio* in circulo versans poterat se exhibere: id quod Hermesium effugit. Iste error eo notabilior est, quia in formanda hac argumentatione habetur in *majori* fiducia *implicitæ* interiori *immediatæ conscientie*, et statim postea in *minor* insistitur in illius *veracitate* *veluti non probata* ad inferendam inde *consequentiam* syllogismi. Ergo hic quum idemque medium cognitionis adhibetur diversis, statim plane *contradictoriis* motis, et sumitur tanquam *probus pro fine positivo et negativo* in una eademque re. Postea rem uberius adhuc declarat.

II. Cum philosophas aliquis post suas omnes inquisitiones eo deveniat, ut declaret se talem humanæ cognitioni, ac realitati objectivæ rerum certitudinem tutari, quæ firmissimam persuasionem tibi pariat, sed ita ut res possint nihilominus esse in se aliter omnino, nempe non existere, dum tu tamen debeas persuasus esse illas existere; ac ipsa eadem hæc persuasio quæ te cogit ad ita et ita tenendum possit esse merum phænomenon, num hoc non est certitudinis objectivæ causam tibi plane desperatam declarare? Hoc porro agit Hermesius (1).

III. In objectivitate facti immediatæ conscientia primam veritatem ac realitatem locat Hermesius. Optime: sed quanam est objectivitas illa nisi animus in ipsa habeat actualitatem ac realitatem proprii sui Ego? Atqui hoc negat mordicus Hermesius; qui nimirum id ad alteram plane distinctam quæstionem rejicit, ubi longam ac implexam demonstrationem conficit ut probet istud Ego esse reale et objectivum (2). Ergo quidquid hactenus de objectivitate reali conscientia, ac de principio causæ probavit, in Ego mere phænomenico fundatur. Et quomodo Ego phænomenicum potest ad quidquam quod non sit mere phænomenon jure concludere (3)?

(1) Recolantur superius exposita, pag. 474. nota (1).

(2) Intr. Phil. secunda Inquisitione, ubi ad conficiendam demonstrationem existentia Dei, prius fuisse demonstrare aggreditur Hermesius realitatem mundi tum interni, tum externi (der innen- und Aussenwelt). Ita porro in articulo primo quæstionem proponit: «Debetne ratio reflectens habere pro reali internum mundum nobis apparentem?» quam ut resolvat, nimirum ut fundet realitatem nostri Ego fere quadraginta pagellas insumit. Objicit sibi porro in limine ipso, quod posita necessaria realitate objectivæ qualia apparent in conceptu nostro, deberent etiam ut reales admitti modificationes esse Ego, ac implicite proinde videretur etiam admitti debere ipsam Ego uti reale. Subdit tamen «Qui huic apparentia credit, debet etiam judicare, jam illico simul inventam esse realitatem esse Ego... Neque raram est ita judicari ex tali apparentia (schein) valde revera deceptrice. Cui nota non est illa celebris adeo demonstratio pro realitate esse Ego: Ego cogito, ergo existo. Et quid aliud hæc est nisi illa illusoria demonstratio? Utique jam ista... eo vitio laborat quod assumit actualitatem cogitationis ex certitudine istius testimonii per aliquid aliud fuerit ostensa. Sed hoc etiam vitio seposito, semper admitteretur propter definitam realitatem cogitationis, id est, propter realitatem modificationis esse Ego, realitas ipsius Ego... Ad detegendam hanc fallacem illusionem etc.» p. 280, 281. Plura inde patent 1º Hermesius exigit demonstrationem pro ipsa immediatâ conscientia. 2º Illusionem existimat ex realitate affectionis nostri Ego statim concludere ad realem nostram existentiam. 3º Nullum sensum sui ipsius animo essentialem agnoscit. 4º Duo Ego admittit, phænomenicum unum, alterum substantialē. 5º Ut fiat legitimus ex primo ad alterum transitus longam ac implexam rationationem exposcit deductam ex successivis permutationibus nostri Ego, ex principio substantiæ, ac ex principio causalitatis, quæ jam admitti debent uti principia non formalia sed realia ante realitatem ipsius Ego qui illa percipit. Istane est philosophia quæ incipit a realitate; aut non potius (Philosophie des Verstandes) philosophia illa abstracti intellectus, quam tamen Hermesius se primum valide oppugnasse præ se fert?

(3) Videtur hoc Balzerium non effugisse, si mentem ejus rite assequimur, dum ait: «Ita Hermesius in cognitionem venire potuisset, quod illud Ego a se præsuppositum in interiori veluti animi fundo non solum debeat esse Ego formale, seu Ego-subjectum, sed etiam Ego reale seu Ego-objectum; quia secus in se non posset habere potentiam detegendi fundamentum aliquid reale et formale, id est aliquid Non-Ego substantiale, objectum simul et subjectum» l. c. p. 256.

IV. Principium causale hermesianum de cujus realitate contra Kantianum detecta maxime gloriatur Hermesius, sibi ipsi pugnat. Nam 1. est iudicium syntheticum a priori: siquidem asseritur esse functionem plane syntheticam qua ratio producit, ac ex ipsa natura sua creat fundamentum, quod ipsa superaddit enti percepto necessario ab intellectu, idque sine ulla objecti cognitione; ergo superadditur a ratione cæco modo quin cognoscat utrum prædicatum illud fundamenti subjecto conveniat neque. Ergo synthetice omnino et a priori Kantiano modo. 2. Est simul iudicium analyticum a priori: siquidem asseritur, rationem superaddere fundamentum ex necessitate comprehendendi quomodo res cogitata necessario ut realis ab intellectu, possibilis sit. Ergo ratio cognoscit impossibilitatem oppositi; ergo videt quod principium, nil est sine fundamento, revocatur ad principium contradictionis; est ergo iudicium identicum, ac proinde analyticum a priori (1). Quæ major pugna?

V. Hermesius nedum essentialiter rationem ab intellectu distinguit, sed perpetuam inter illa pugnam inducit. Intellectus, Kantiano modo, non est per eum nisi facultas conceptuum, mera facultas necessario cogitandi, ac est per se fallax, quæ nihil potest tenere ut verum ac reale. Ratio contra est unica facultas realitatis et veritatis: quæ debet necessario dubitare de realitate cujusque rei quæ ab intellectu ut realis percipitur (2): quæ sola potest tenere ac admittere aliquid ut reale ac verum. Quid magis anti-psychologicum?

VI. Hermesius modo item plane Kantiano intellectu formæ seu categorias suas a priori vindicat: solum intuitiones sensibiles spatii et temporis quas Kantius a priori item admiserat, rejicit Hermesius, easque a

(1) Recolantur tum quæ in Prænotandis de hoc principio causati monimus, tom. 3, tum quæ de principio causali Hermesiano jam annotavimus paulo ante, p. 471. not. (1). Ex his et ex præcedentibus potest colligi quanti faciendum sit meritum quod tribuitur Hermesio a sectatoribus ejus, quod nempe primum omnium principium causale psychologicè demonstraverit ut vere reale adversus Kantianum. Quid? quod Balzerius ipse qui magnas ob id Hermesio grates habendas profertur, in § 65. fasc. 2. cit. expresse ostendendum assumit propter alias rationes, quas non est hujus loci referre «Hermesius principia sive existentia (tom. Seyn) sive causæ (vom Grund) quæ veluti realia prius invenerat, postea ob psychologicum errorem inter objectum formale et reale, scientiæ perdidit, et solum uti principia formalia in sua metaphysica construenda adhibuisse.» Quod quidem semper recidit in vitium fundamentale Hermesiani systematis, quod in circulo mere formali ac subjectivo perpetuo versetur.

(2) «Statim ac, ait Hermesius, accedit reflexio, ac ratio investigat cogitationem intellectus ens uti reale exhibentem (das realisrende Denken), tantum abest ut ratio debeat amplius pro reali habere illud quod intellectus cogitat ut reale, quin potius necessario dubitare debet de realitate hujus cogitationis intellectus... Atque ista dubitatio potest utique repelli per actum voluntatis rationi ipsi contradicentem, ac proinde coram ejus tribunali repudiabilem, seu nunquam tolli.» p. 181. Etiam hoc loco, ossumus provocare ad testimonium Balzeri qui eandem psychologicam anti-logiam in magistro suo Hermesio inter intellectum et rationem dolet; tametsi ipse ex aliis principis ad hoc deveniat. Vide op. cit. §§ 65, 66, ubi ostendit Hermesius locupletasse rationem cum præiudicio intellectus; dum ex altera parte intellectum modo Kantiano cum dispendio rationi locupletavit; ac præterea functiones intellectus ac rationis non tam logicè distinxisse, quam psychologicè contra naturam rerum ab invicem separasse, aut potius hostiles effectuisse.

posteriori esse posse assertit, minime tamen ostendit id quod ad Kantianum refellendum præcipuum caput esse videbatur (1).

VII. Magnum psychologicum inventum quo Hermesius se metaphysicæ basim detexisse putat, est distinctio illa inter necessarium cogitare et scire, et necessarium tenere: dum necessario cogitat ac scit intellectus objectum uti reale, nondum, ait ipse, illud est verum ac reale pro me: est logica cogitatio, cujus oppositum possum tenere. Ast cum ratio necessario tenet pro vero ac reali objectum, impossibile plane est, me aliter illud tenere (2). Age vero, ad analysim revocetur illud tenere Hermesii. Quid est nisi necessaria persuasio animi rem ita et non aliter esse? Et ea persuasio a quonam gignitur nisi a necessario assensu alicui necessariæ propositioni seu iudicio? Nunc quaerimus: necessarius assensus ille perficitur ex cæco impulsu et instinctiva lege, an vero a cognitione veritatis? Si primum dicit Hermesius: ergo illud tenere suum non est nisi cæcum ac subjectivum, quod nullam certitudinem legitimam tutari potest, planeque cæcis Reidii instinctibus æquivaleret. Si alterum: ergo cognitio veritatis est causa generatrix omnis assensus, omnis persuasionis ac certitudinis: equid reapse nisi veritas mentem potest ad assensum necessario determinare? Admittimus ergo quod certitudo ex tribus elementis logicè distinctis constet cujusmodi sunt 1. veritas in objecto; 2. persuasio firma in subjecto; 3. motivum, seu ratio evidens quæ illam persuasionem de veritate signit (3). Sed cur psychologicè res scindit Hermesius? Quia nempe, regerit ipse, si necessario cogitamus tantum, semper possumus tenere oppositum saltem reflexe. Atqui negamus plane: etenim, si vere necessaria est cognitio ac iudicium, talis erit etiam in actu reflexo: quia nimirum veritatis intuitus semper æque

(1) Satis est consulere Hermesium intr. Phil. p. 136. ubi scribit: «Etiam intellectus efformat a priori puros conceptus suos realitatis, qualitatis, substantiæ ac ceteros (nempe Kantianas categorias). Mentem Hermesii explanat Balzerius, ac queritur de hæc Kantianismi reliquia in illo pluribus locis. Intellectum (ait) considerat Hermesius, Kantiano plane modo, uti meram facultatem cogitandi, et quidem a priori p. 262. Si quis porro congereret omnia loca in quibus Balzerius amore veritatis ductus profertur, Hermesius «laqueis Kantianis irretitum adhuc fuisse, reliquias Kantismi veluti hæreditarias conservasse, Kantianum non nisi dimidiatè superasse, subjectivum pro objectivo, formale pro reali assumpsisse, demum non nisi semirrealismum assecutum esse,» is certe plures paginas ex iis conficeret. Ita auctor iste qui omnes hujus systematis rimas perlustrat.

(2) Hinc Hermesius, referente Balzer, affirmare solitus erat, philosophiam Kantii, esse philosophiam cognoscendi, suam vero esse philosophiam tenendi. Hinc idem Hermesius collaudat Fichteum eo quod solus hoc philosophicum dictamen protulerit: «A scientia, seu scire (Wissen) ad objectum scientiæ transire, impossibile plane esse: ideoque aut nos debere statim a realitate incipere posse, aut nunquam nos posse ad realitatem pervenire.» Sed nunc Hermesius huic principio fidelis existit, dum demonstrationem exigit pro realitate testimonii immediatæ conscientia, multoque magis pro actualitate objectiva nostri Ego? Cf. quæ modo adnotavimus.

(3) Hinc vero adnotandum quod cum veritas in propositione, seu intuitionem aliqua immediatè fulget, tunc ipsa veritas objecti, et motivum quod in nobis persuasionem firmissimam gignit de illa, identificatur: quia tunc veritas ipsa est ultima ratio logica in cujus immediato intuitu non possumus non plene conquiescere eidemque non firmiter adherere.

invincibiliter determinabit assensum nostrum, nisi nobis ipsis vim maximam inferre, ac ipsi possibilitati cogitandi valedicere velimus (1).

Plura adhuc superessent adnotanda de empirismo hujus systematis (2), aliisque non paucis; sed hæc satis pro re nostra dicta sint: aliqua tantum de altero certitudinis hermesianæ fonte, de admittere pro vero brevissime attingamus.

Tenere pro vero de quo hactenus, est persuasio illa quæ oritur ex ratione theoretica; admittere autem pro vero est quæ evasitur ex ratione mores præscribente, seu practica (3). Dictamen legis moralis exurgit juxta Hermesium ex ea facultate, qua quisque approbat illud omne quod vis est (Germanice est Kraft l. c. p. 204), seu quod ratio necessario agnoscit uti reale, ac maxime illas vires quæ dignitatem hominis supra cetera entia terrestria ostendunt, uti intelligentiam, libertatem, beneficentiam in ceteros etc. et reprobat contraria. Hinc ratio practica suum supremum imperativum categoricum ita

(1) Sane quid sibi vult psychologica sua distinctio Hermesius? An quod dum quis necessario cogitat ac cognoscit tantum, impossibile idem simul esse et non esse, aut effectum non posse sine causa existere, oppositum tenere possit? An quod dum ex testimonio immediato intimi sensus, cognoscit necessario se cogitare, sentire, velle ac proinde existere, possit tamen sibi contrarium persuadere; aut dum se passive affectum sentit, se non ab aliquo objecto, quodcumque tandem sit, a se distincto affectum tenere? Quis hoc affirmabit? «Nullus, aiebat hoc sensu s. Thomas, potest cogitare veritatem non esse.» De Verit. q. 10. art. 12. «Ea quæ naturaliter rationi sunt insita verissima esse constat, in tantum ut nec ea esse falsa sit possibile cogitare.» Contr. Gent. l. VII. «Scire est causam rei cognoscere et quoniam impossibile est aliter se habere.» Ibid. De ver. q. cit. art. 10. Fatemur in certitudine morali, ut jam monuimus in Prænotandis n. 27; sed posse voluntatem majorem habere influxum, ita tamen ut quandoque æque rationabilis ac ineluctabilis inde persuasio exurgat. Sed quid præterea significat illud Hermesii? «Cum ego teneo aliquid pro vero ac reali, jam impossibile est quod ego oppositum teneam.» Certe, scholasticus regeret, in sensu composito verissimum est, quia dum assentior non possum non assentiri. Sed quæstio est utrum quis debeat necessario in eo assensu, in eo tenere perseverare. Atqui si admittitur, illum qui necessario tantum aliquid cognoscit, posse semper contrarium hujus tenere, jam poterit etiam revocare necessarium assensum sive quodcumque tenere. Quid porro aliud sceptici efficere saltem conantur? Sed nos huic reponemus cum Joan. Duns Scoto: «Si quis proterve neget illos actus inesse homini, non est cum eo ulterius disputandum; sicut nec cum dicente: Non video colorem: sed illi dicendum: Tu indiges sensu quia cæcus es. Ita quia quodam sensu interiori experimur istos actus in nobis, si istos neget, dicendum est eum non esse hominem quia non habet illam visionem interioriorem quam alii experiuntur se habere.» In lib. IV, sent. dist. 45. q. 2.

(2) Remittimus nos ob id ad articulum nostrum secundum jam cit.

(3) Distinctio rationis in theoreticam et practicam antiquissima est, et cum ab ipso Aristotele tum sæpe a s. Thoma ac scholasticis ceteris usurpata: sed illud etiam verissimum, unam tantum rationem ab iis agnitam fuisse: quæ nempe si in mera contemplatione speculativa versatur, theoretica, si autem cognitionem veri ordinat ad opus, ac mores proinde moderatur, practica dicta est. Hinc quidquid a ratione practica decernitur, semper in ipsa ratione theoretica suum debet fundamentum habere. Instauratori, vel eversioni Kantianæ debetur ea essentialis distinctio qua ratio humana in duas veluti partes est scissa, quæ simul confligant oportet, dum ratio practica illud debet admittere ex officio morali ut postulatum, aut practice verum, quod theoretica ratio aut respuit, aut de cuius veritate æquo jure dubitare potest. Hermesius porro non reprehendimus quod eam scholasticam distinctionem sectatus fuerit, sed quod Kantianis principis indulgens, saltem ex parte in vitia illa, uti nunc ostendemus delapsus sit.